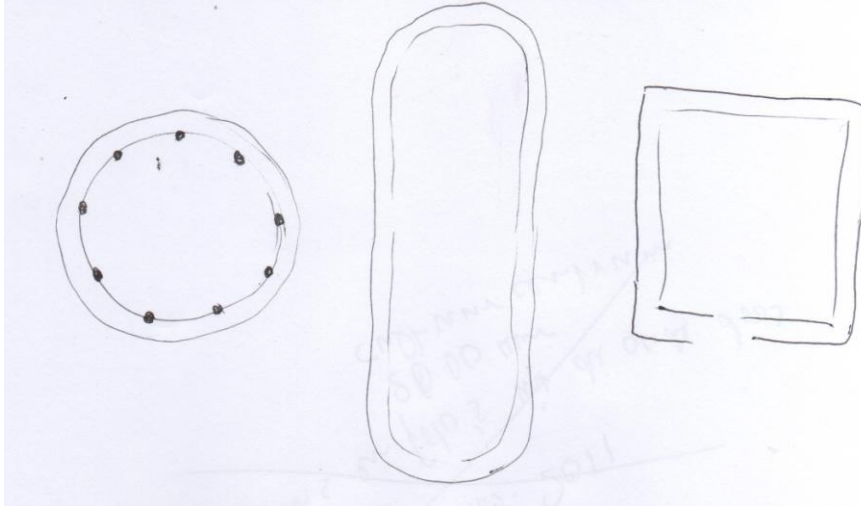

BEGRAVINGEN IN DE PREHISTORIE

Net als in onze tijd zijn begravingen onderhevig aan mode.

In de bronstijd zie je veel lijkbegrovingen. In de late bronstijd (vanaf 1100 v. Chr.) gaat dat tamelijk snel over naar lijkverbranding. Waarom weten we niet. In de grond werd in een kuiltje een pot gezet met de crematieresten. Vaak ook werden de crematieresten in een doek gewikkeld en in de kuil gelegd. De kuil werd dichtgegooid met de aarde rondom de crematieresten en zo ontstond een bultje en een greppel. Op deze manier ontstonden grote "urnevelden".

kringgreppel

langbedgreppel

vierkant grafmonument

Dit duurt tot ongeveer 700 v. Chr, het begin van de ijzertijd. De tijd tot 700 v. Chr. wordt ook wel de urnenvelden periode genoemd.

Vanaf dan worden de crematieresten niet meer ingegraven, maar wordt er nog wel gecremeerd. De crematieresten zijn dan te vinden tussen de resten van een brandstapel onder de heuvel die na het verbranden over de brandstapel is geworpen.

In de urnenvelden komen regelmatig de sporen van palen binnen, buiten of in de kringgreppels of langbedden voor. Soms bestaat het grafmonument uitsluitend uit een palenkrans, zonder greppel.

Deze vorm komt in Zuid-Nederland meer voor dan in Noord-Nederland. Soms komen tegen zo'n kringgreppel extra paalresten te voorschijn die worden geïnterpreteerd als dodenhuisjes.

Hieronder een nagespeelde bijzetting-ceremonie in het Prehistorisch OpenluchtMuseum Eindhoven.

Het is niet altijd vast te stellen of er een heuvel heeft gelegen boven de crematieresten. Men heeft het dan over een "vlakgraf".

Vlak bij Eersel zijn veel grote grafheuvels teruggevonden. Men zegt dat de paalzetting dezelfde is als die van Stonehenge. Op midzomer kwam de zon in een bepaalde lijn op. Aan de Eerselsedijk in Bergeyk is een paalkrans-grafheuvel uit de bronstijd gereconstrueerd. De moeite van het bekijken waard. Trouwens, in het Enge Bos van EindhovenMuseum ligt er ook ééntje.

In het begin van de Romeinse tijd werden in Noord-Frankrijk, België, het Duitse Rijnland en Nederland vierkante greppels gevonden, 11 bij 11 meter tot soms 40 bij 40 meter in het vierkant, soms met palenresten, vaak met rituele paal zettingen erin.

Dit worden cultusplaatsen genoemd. Men vindt er de laatste tijd steeds meer. Men denkt, dat dit de voorloper is van de tempel of de kerk. Soms werden er extra veel sieraden en munten gevonden, of resten van dierlijke verbrande botresten zodat gedacht wordt aan een offerplaats. Het waren waarschijnlijk eenvoudige rurale cultusplaatsen, gebruikt door de lokale bevolking. Maar wel in opzet zoals de grotere rijke tempelcomplexen van de Romeinen.

Waarschijnlijk werden de voorouderen er vereerd. Men denkt zelfs dat bovenop een grafheuvel een soort beeltenis van hout stond van de begraven voorouder, misschien een soort totempaal. Veel offergaven of ritueel gebroken offergaven wijzen in die richting. Naarmate de samenleving van de Kelten ingewikkelder werd, kwam er misschien ook godenverering bij onder leiding van religieuze specialisten, zoals de druiden. Later kwam er een scheiding van de begravingplaats en de cultusplaats.

LITERATUUR

Bloemen J.H.F., 1988: Het urnenveld uit de Late Bronstijd en de vroege IJzer tijd op de Boshover Heide bij Weert. Amsterdam.

- Glasbergen W., 1954: Barrow Excavations in the Eight Beatitudes (Paleohistoria II en III), Groningen.
- Kooi P.B., 1979: Pre-Roman Urnfields in the North of the Netherlands, Groningen.
- Roymans N., 1988: Nederzetting en grafveld uit de IJzertijd en Romeinse tijd in : H.Stoepker (ed) Archeologische kroniek van Limburg over 1987 PSHAL 124, 346-363.
- Roymans N./F.Kortlang 1993: Nederzettingen van een dekzandlandschap langs de Aa te Someren in: Roymans N./F. Theuws (eds) Een en al zand. Twee jaar graven naar het Brabantse verleden. Den Bosch.
- Roymans N./A.Tol, 1993: Noodonderzoek van een dodenakker te Mierlo-Hout. in Roymans N./F.Theuws (eds) Een en al zand.
- Slofstra J./W.v.d.Sanden Rurale cultusplaatsen uit de Romeinse tijd in het 1987: Maas-Demer-Scheldegebied, APL 20, 125-168
- Verlinde A.D., 1987: Die Gräber und Grabfunde der späten Bronzezeit und frühen Eisenzeit in Overijssel IV, Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 35, 163-341.
- Verwers G.J., 1966: Non circulat Monuments in the Southern Dutch Umfields, APL 2, 49-57.